

Rekenkamer
MAASTRICHT

1. Achtergrond en aanleiding

De Rekenkamer Maastricht doet onderzoek naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde bestuur. De Rekenkamer heeft in dit kader het voornemen een onderzoek in te stellen naar bepaalde aspecten van doeltreffendheid en doelmatigheid van de feitelijke bestedingen in het kader van het project Vinkenslag, alsmede de informatie en besluitvorming tussen Raad en College.

Met "project Vinkenslag" wordt bedoeld de ontmanteling van de woonwagenlocatie Vinkenslag, de verspreiding van de standplaatsen over verschillende locaties en de (bodem-)sanering en herinrichting van betreffend gebied tot bedrijventerrein met wonen bij bedrijf voor de autohandel. Hiertoe is in 2004 door de Raad van gemeente Maastricht een financieel kader vastgesteld.

Het overheidsbeleid met betrekking tot woonwagenbewoners kenmerkt zich door diverse (soms tegenstrijdige) benaderingen. De afgelopen vijftien jaar (tot 2004) heeft de overheid een gedoogbeleid gevoerd. Sinds 2004 heeft de Rijksoverheid een beleid ingezet, met een accent op handhaving en repressie. Daarmee wordt het gedogen van overtredingen op zogenaamde vrijplaatsen op het gebied van milieu, wet- en regelgeving, illegale bewoning en economische activiteiten, sterk ingeperkt. De aanpak wordt interdepartementaal ingezet, de uitvoering ligt op gemeentelijk niveau. Project Vinkenslag wordt daarbij landelijk gezien als een voorbeeld.

Het bestemmingsplan Vinkenslag is eind 2002 onherroepelijk geworden, waarbij Vinkenslag als woonwagencentrum wordt opgeheven en bestemd wordt als bedrijventerrein met wonen bij bedrijf voor de autohandel. VROM wil gemeenten verder stimuleren en ondersteunen en erkent daarbij de noodzakelijke betrokkenheid van woonwagenbewoners bij de uitvoering van dit beleid.

Aanleiding voor onderzoek

De gemeente Maastricht is gedurende de realisatie, naar verluidt, geconfronteerd met onverwachte omstandigheden, juridische procedures, BIBOB-toetsingen en andere zaken, waardoor de (begrote) kosten aanzienlijk zijn opgelopen. De kostenoverschrijding heeft zich, volgens rapportages, met name voorgedaan ten aanzien van bodemsaneringskosten en verplaatsingskosten van woonwagens. De aanleiding tot het onderhavige onderzoek is met name gelegen in de voortgangsrapportage 2007. Hieruit blijkt een voorziene toename van het ongedekt tekort tot € 10.500.000. Aanvankelijk bedroeg dit tekort € 3.500.000. Door de Raad is aan de Rekenkamer Maastricht het verzoek gedaan onderzoek te doen naar de Vinkenslag/Carrosseer en daarbij specifieke vragen te beantwoorden. In het navolgende hoofdstuk zal dit nader worden uitgewerkt.

RekenKamer
MAASTRICHT

2. Doelstelling

De gemeenteraad van Maastricht heeft de Rekenkamer verzocht, ten aanzien van het project Vinkenslag, de volgende vragen te beantwoorden:

- A. Breng de startpositie in beeld waarbij besloten is de Vinkenslag te saneren. Welke uitgangspunten zijn daarbij gehanteerd, hoeveel bedragen de kosten per onderdeel en op welke wijze is voorzien in de dekking van de kosten?
 - B. Wat is gaandeweg het uitvoeringstraject toegevoegd, welke onvoorziene zaken zijn er op ons afgekomen, hoeveel (extra) kosten zijn daarmee gemoeid, hoe is de aanvullende dekking van de kosten geregeld en is de Gemeenteraad hierover steeds geïnformeerd c.q. om aanvullend krediet gevraagd?
 - C. Welke maatregelen zijn gaandeweg het uitvoeringstraject genomen om de kosten te beheersen?
 - D. Welke inspanningen zijn door het College geleverd om derden-gelden (subsidies) binnen te halen?
- (Bron: brief van Rekeningcommissie aan Rekenkamer d.d. 26 mei 2008)

3. Aanpak en te verwachten resultaten

De Rekenkamer onderscheidt vijf stappen die voor het onderzoek leidend zijn:

- A. voorbereiden van het onderzoek;
- B. opstellen object van onderzoek en nadere concretisering van de vraagstelling;
- C. informatie vergaren, rubriceren, beoordelen en analyseren van aangeleverde informatie;
- D. vergelijking van de (voorlopige) bevindingen met de informatie uit de voortgangsrapportages en de rapportage van de zogenaamde Taskforce, alsmede met andere (al dan niet) aan de Raad ter beschikking gestelde informatie;
- E. opstellen van een nota van bevindingen alsmede opstellen van de eindrapportage na bestuurlijke reactie.

Ad B: Opstellen object van onderzoek

De vragen van de Gemeenteraad zijn door de Rekenkamer als volgt nader uitgewerkt:

Aanvangssituatie

Ten aanzien van het project Vinkenslag zal in beeld gebracht worden hoe de situatie was ten tijde van de initiële besluitvorming door de Gemeenteraad. Specifiek zal in beeld worden gebracht:

1. de uitgangspositie bij de start van het project, de uitgangspunten van en het doel dat men met het project wilde bereiken;
2. de activiteiten die, verdeeld in de tijd, zijn voorzien bij aanvang van het project;
3. de aanvangsbegroting van de kosten verbonden aan de onder 2 genoemde activiteiten, alsmede de bij aanvang geplande dekking van deze kosten;
4. de bij aanvang onderkende risico's en de mogelijke financiële impact daarvan.

RekenKamer
MAASTRICHT

Onvoorziene omstandigheden

Vervolgens zal het onderzoek inzichtelijk moeten maken welke feiten gedurende de uitvoering van het project tot wijziging van de oorspronkelijke begroting hebben geleid. Ten aanzien van deze feiten zal worden aangegeven:

- wanneer deze zich hebben voorgedaan,
- wat de aard ervan is,
- welke kosten zij teweeg hebben gebracht,
- welke aanvullende maatregelen zijn genomen teneinde de onvoorziene omstandigheden te beheersen c.q. de negatieve gevolgen te beperken,
- wat voor extra dekkingsgelden zijn gezocht teneinde de kosten op te vangen.

Geplande activiteiten

Voorts zal worden onderzocht van welke geplande activiteiten gedurende de uitvoering is afgeweken. Ook hier zal onderzocht worden:

- wanneer dit gebeurd is,
- wat de impact hiervan op de geraamde kosten en/of dekking is geweest,
- welke aanvullende maatregelen zijn genomen teneinde de onvoorziene kostenontwikkeling te beheersen c.q. de negatieve gevolgen te beperken,
- wat voor extra dekkingsgelden zijn gezocht teneinde de onvoorziene kostenontwikkeling op te vangen.

Informatie en besluitvorming

Ten aanzien van de onvoorziene omstandigheden en de afwijkingen van de geplande activiteiten, alsmede de acties naar aanleiding daarvan, zal inzichtelijk gemaakt worden op welke wijze en op welk moment het College is geïnformeerd en op welk tijdstip vervolgens het College aan de Raad heeft gerapporteerd.

Tevens zal onderzocht worden op welk moment en voor welke bedragen aanvullende financiering is gevraagd aan de Raad. Hierbij zal in beeld gebracht worden hoe de informatieverstrekking ten tijde van de financieringsaanvraag aan de Raad is verlopen.

De Rekenkamer is van mening met deze vraagstelling en aanpak een antwoord te kunnen geven op de vragen van de gemeenteraad van Maastricht zoals weergegeven onder punt 2 van dit plan van aanpak.

RekenKamer
MAASTRICHT

4. Onderzoeksteam en planning

Het onderzoek wordt door de Rekenkamer uitgevoerd, waarbij zij daar waar mogelijk zal steunen op eerder door de accountant van de gemeente Maastricht uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontroles en de daarbij specifiek ten aanzien van het project Vinkenslag verrichte werkzaamheden. In het bijzonder zal daar waar mogelijk gebruik worden gemaakt van informatie die beschikbaar is in de dossiers van de accountant.

Met betreffende accountant is inmiddels door de Rekenkamer overleg gevoerd ten aanzien van de door hem uitgevoerde werkzaamheden. Daar waar mogelijk zal gesteund worden op de informatie welke beschikbaar is in de dossiers bij de accountant.

De secretaris van de Rekenkamer maakt verslagen van interviews en werkbijeenkomsten van de Rekenkamer. Ook zorgt zij voor de logistieke aspecten van het onderzoek (afspraken plannen, informatie opvragen bij ambtelijke en projectorganisatie, etc.) Een belangrijk deel van het onderzoek bestaat uit kennisneming van documentatie, interviews en informatieanalyse.

De Rekenkamer is voor inhoudelijke informatie afhankelijk van de gemeente Maastricht. Via de gemeentesecretaris zal de benodigde informatie verkregen moeten worden. Zonder deze medewerking kan de Rekenkamer de doelstelling van het onderzoek niet realiseren. De Rekenkamer zal de informatie gedetailleerd en gerubriceerd opvragen. Hiertoe is reeds in dit stadium een lijst met op te vragen informatie samengesteld. Deze lijst is als bijlage bij dit plan van aanpak gevoegd.

In een gesprek zal het onderhavige plan van aanpak aan de gemeentesecretaris worden toegelicht en worden met de secretaris afspraken gemaakt over de wijze waarop en het tijdsbestek waarbinnen de informatie efficiënt zal worden verzameld en worden aangeleverd. Tevens zal bijzondere aandacht worden gevraagd voor de ordening en relevantie van de aan te leveren informatie, waarbij het de bedoeling is slechts die informatie te verzamelen die daadwerkelijk relevant is voor het onderzoek. Dit voorkomt onnodige tijdsbesteding bij de kennisneming van documentatie en de analyse daarvan.

Planning

Het eindrapport dient uiterlijk in het vierde kwartaal 2008 gereed te zijn om behandeling in de vergadering van de Gemeenteraad in 2008 mogelijk te maken. De Rekenkamer voorziet in totaal vijftien dagen aan het onderzoek te besteden. Deze dagen zijn als volgt over de stappen te verdelen:

Stap 1 voorbereiding

Planning: juni, augustus

Dagen onderzoeksteam: één

Stap 2 objectbepaling, opvragen informatie en eerste analyse

Planning: september en oktober

Dagen onderzoeksteam: drie

RekenKamer
MAASTRICHT

Stap 3 analyse informatie, rubricering, beoordeling en nota van bevindingen

Planning: oktober en november

Dagen onderzoeksteam: zeven

Stap 4 opstellen eindrapportage

Planning: november

Dagen onderzoeksteam: vier

Totaal: vijftien dagen

De plenaire bijeenkomsten van de Rekenkamer zijn in deze raming niet verdisconteerd. Van de ambtelijke organisatie wordt verwacht dat ze capaciteit vrijmaakt voor het geven van interviews, het aanleveren van informatie, het geven van commentaar op de nota van bevindingen.

Maastricht, 4 september 2008

Initieel te vergaren informatie inzake onderzoek Vinkenslag

Aanvangsituatie

1. Wanneer heeft de initiële besluitvorming door de Raad plaatsgevonden?
2. Welke informatie is hierbij aan de gemeenteraad ter beschikking gesteld?
3. Wat was het hoofddoel dat met het project gerealiseerd dient te worden en hoe is dit doel in aspecten op te delen?
 - a. Wat was (in detail, per aspect) de situatie bij aanvang?
 - b. Welke eindsituatie (per aspect) werd nagestreefd bij aanvang?
 - c. Van welke uitgangspunten (per aspect) is bij aanvang uitgegaan?
 - d. Welke fases in het project te onderkennen en zo ja, hoe is in detail deze fase-indeling?
4. Welke activiteiten (per aspect en fase) zijn voorzien bij aanvang van het project?
5. Wat was de begroting van de kosten per activiteit bij aanvang van het project en hoe is deze begroting tot stand gekomen (onderbouwing per onderdeel aangeven)?
6. Wat was de begroting van dekkingsmiddelen bij aanvang (per aspect) en hoe is deze tot stand gekomen?
7. In hoeverre waren de dekkingsmiddelen bij aanvang toegezegd c.q. gerealiseerd aanwezig? Ten aanzien van welke dekkingsmiddelen bestond nog onzekerheid? Waar hing het verkrijgen van de middelen vanaf en per wanneer was zekerheid omtrent de toekenning voorzien?
8. Welke risico's zijn bij aanvang van het project onderkend (per aspect, per fase, per kostensoort c.q. dekkingsmiddelen)?
 - a. Zijn deze risico's (per aspect) gekwantificeerd (minimaal en maximaal)?
 - b. Waar is de kwantificering op gebaseerd?
 - c. In welke fase van de uitvoering is zekerheid te verwachten ten aanzien van de risico's?

RekenKamer
MAASTRICHT

Uitvoeringsfase

9. Welke onvoorziene omstandigheden zijn er gedurende de uitvoering opgetreden?
 - a. Wanneer hebben deze zich voorgedaan?
 - b. Wat is de aard ervan?
 - c. Wat was de oorzaak ervan?
 - d. Welke kosten hebben ze teweeggebracht en welke kosten worden ultimo 2007 nog verwacht?
 - e. Welke maatregelen zijn genomen om de omstandigheden "weg te nemen" c.q. de gevolgen te beperken?
 - f. Welke acties zijn ondernomen om aanvullende dekkingsmiddelen te genereren?
 - g. Welke aanvullende dekkingsmiddelen zijn gerealiseerd?
10. Welke geplande activiteiten zijn tijdens de uitvoering door bepaalde oorzaken afgeweken van de begrote kosten c.q. dekking?
 - a. Wanneer hebben deze zich voorgedaan?
 - b. Welke activiteiten (in detail) betrof dit ?
 - c. Wat was de oorzaak ervan?
 - d. Welke kosten hebben ze teweeggebracht en welke kosten worden ultimo 2007 nog verwacht?
 - e. Welke maatregelen zijn genomen om de oorzaak weg te nemen c.q. de gevolgen te beperken?
 - f. Welke acties zijn ondernomen om aanvullende dekkingsmiddelen te genereren?
 - g. Welke aanvullende dekkingsmiddelen zijn gerealiseerd?
 - h. Was het risico (per omstandigheid) vooraf onderkend en zo ja, in welke mate?

Informatievoorziening

11. Op welke wijze en op welke momenten is het college schriftelijk geïnformeerd met betrekking tot de onder 9 en 10 aangegeven zaken? Voeg deze rapportage bij. Op welk moment is het College mondeling geïnformeerd? Voeg de gespreksnotulen daarvan toe.
12. Op welke momenten en op welke wijze is de Raad schriftelijk geïnformeerd met betrekking tot de onder 9 en 10 genoemde zaken? Voeg deze informatie toe. Op welke momenten is de Raad mondeling geïnformeerd? Voeg de gespreksnotulen daarvan toe.
13. Op welke momenten is de Raad om aanvullende financiering gevraagd? Voeg de hierbij behorende informatie toe.